

Příběhy ze zdivočelých časů

KNIŽNÍ TIP
Jana Paulase

Sedm dokumentárních povídek z měsíců po druhé světové válce přináší nová kniha Miloše Doležala – třetí díl zamýšlené tetralogie. Nese výstižný název *1945: Léto běsů*.

Lůza ucítila krev a příležitost,“ charakterizoval poválečné měsíce literární vědec Václav Černý, který se v úvodní kratičce povídce čerstvě vrátil z koncentračního tábora a v létě 1945 s batohem na zádech vyrazil do osvobozeného rodného náhodského kraje. Během dalších týdnů se dozvídá, jaká zvěrstva se kolem dějí a jak se místo válečných hrdinů dere k moci nejhorší spodina. O ní a jejich obětech také vypráví tato kniha.

Dvě následující povídky jsou ale ještě o kladných hrdinech. Příběh lékaře, básníka a donského kozáka Nikolaje Andrejeviče Kelina volá přímo po zfilmování. Bojoval v Rusku proti bolševikům, pak utekl do Československa a vystudoval lékařskou fakultu. Stal se oblíbeným lékařem v Želivě. S příchodem rudarmějců mu však šlo o život: v jejich patách totiž kráčela NKVD a pátrala po lidech jako Kelin, aby je odvěkla do sovětských gulagů. Kelina zachrání jeho kniha básní o Donu, když se dostane do rukou jeho vyslychajícím kapitánovi, rovněž donskému kozákovi. Kelin tak zůstal v Želivě, a když se zdejší klášter v 50. letech proměnil v internační, byl jako lékař svědkem zázračného uzdravení P. Jiřího Veselého. A později tento „zázrak v Želivě“ dosvědčoval před církevním soudem v Římě při procesu blahořečení P. Hyacinta Cormiera, na jehož přímluvu byl P. Veselý uzdraven.

Rovněž příběh Milady Šámalové je plný dramatických momentů a nečekaných rozuzlení. Pro odbojovou činnost jejího tchána i manžela

Miladu poslali do koncentračního tábora. Dvě její děti zůstaly zprvu u jejích rodičů, ale pak byly poslány na převýchovu neznámo kam. Milada o tom po celou dobu věznění neměla tušení, rodiče jí dokonce posílali fingované dopisy od dětí v obavě, že by ji krutá pravda zahubila. Milada přežila i pochod smrti. Po návratu domů ji však čeká další těžká zkouška: právě pátrání po dětech.

Na příběhu dvou německých benediktinů a faráře další povídky zachycují řádění ozbrojených lupičů a vrahů na Broumovsku, kteří posílení alkoholem, uniformou či páskou Revoluční gardy na rukávě páchali nejhorší zločiny. V poválečném chaosu si hráli na vykonavatele spravedlnosti, ale šlo jim jen o to, kde co ukrást, vypít, kde vybit své sadistické sklony nebo si zahrát na odbojáře. Doležal vypátral tyto lidi i některé jejich oběti – třeba zdoňovského vikáře Cölestina Baiera, kterého chladnokrevně zavraždili i s několika jeho německými farníky. Stejný osud potkal zmíněné broumovské benediktiny.

Kromě dalších tragédií se do Doležalovy knihy vešlo také rozverné putování s velbloudicí. Tento příběh, kdy skauti pěšky vedli ztracenou cikuskovou velbloudici z Vysočiny do pražské ZOO poválečnou krajinou (mezi skautíky nechyběli budoucí režisér Miloš Forman či literární historik Jaroslav Med), knihu uzavírá. I když kluky cestou ruský voják okrade o hodinky, a málem přijdou i o tu velbloudici, po předchozích příbězích je toto vyprávění jako tisíci náplast.

Miloš Doležal: 1945: Léto běsů (Host 2022)

